

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25Co/105/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113217193
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2113217193.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľa: Home Credit Slovakia a.s., so sídlom Piešťany, Teplická č. 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, zastúpeného spoločnosťou: Advokátska kancelária ERASMUS LEGAL, s.r.o., so sídlom Bratislava, Justičná 9, IČO: 36 789 615, proti odporkyni: W. M., nar. XX.X.XXXX, bytom H., Z. XXXX/X, o zaplatenie 347,59 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 28.11.2013, č.k. 16C/532/2013-73 - v časti zamietnutia návrhu, určenia neplatnosti zmluvných podmienok a náhrady trov konania, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach zamietnutia návrhu, určenia neplatnosti zmluvných podmienok a náhrady trov konania ruší a vec mu v zrušenom rozsahu vraciá na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh navrhovateľa zamietol a určil, že zmluvné podmienky dohodnuté v úverovej zmluve č. 3611300436 uzavretej medzi účastníkmi dňa 04.12.2006 v časti zmluvného úroku, poplatku za výber z bankomatu, zmluvnej pokuty, sankčného úroku sú ako neprijateľné neplatné; odporkyni náhradu trov konania nepriznal a zrušil platobný rozkaz tunajšieho súdu zo dňa 30.7.2013 č.k. 16Ro/124/2013-13.

Rozhodnutie prvostupňový súd s použitím ust. § 51 ods. 1, § 53 ods. 1, 4 písm. k) a 5, § 657 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2, 3 a 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 25 ods. 1, 2 zák. č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, § 153 ods. 3, 4 a § 173 ods. 2 O.s.p. odôvodnil tým, že návrh na zaplatenie uplatnenej pohľadávky nebol podaný dôvodne. Dňa 4.12.2006 uzavreli účastníci Úverovú zmluvu č. 3611300436, na základe ktorej poskytol navrhovateľ odporkyni úver (telefónnu pôžičku) vo výške 30000 Sk. Žalovaná sa zaviazala úver splácať splátkami vo výške 790 Sk mesačne. Pre prípad omeškania dlžníka si zmluvné strany dohodli úrok z omeškania 0,08% denne, jednorazovú zmluvnú pokutu 8% z čiastky, s úhradou ktorej je odporca v omeškaní, poplatok za výber z bankomatu, mesačný poplatok za vedenie účtu, RPMN vo výške 22,20 %. Konečná výška úveru bola určená sumou 47940 Sk. Odporkyňa z celkovo čerpaného úveru uhradila podľa predložených poštových poukážok splátky spolu v sume 1.250,84 Eur, Coop Jednota jej podľa predloženého potvrdenia uhradila splátky v celkovej čiastke 450,84 Eur. Takto teda uhradila odporkyňa na samotný dlh (istinu 30000 Sk) sumu 995,81 Eur a spolu čiastku 1.250,84 Eur. V danom prípade si odporkyňa svoju povinnosť úver uhradiť riadne splnila a ku dňu rozhodnutia nedlhuje na úvere žiadnu čiastku. Pokiaľ ide o uplatnené úroky z omeškania, vyhovením návrhu v tejto časti by súd nielenže porušil zákon, princípy súkromného práva (princíp proporcionality), ale došlo by aj k porušeniu záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z členstva v Európskej únii. Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením jeho záväzku. Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Navrhovateľ ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť. To platí

aj pre úroky z omeškania, ktoré žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby zaplatenia. V danom prípade výška úrokov z omeškania niekoľkonásobne prevyšuje stanovené prípustné úroky z omeškania, ktorá skutočnosť je v rozpore s ust. § 3 Občianskeho zákonníka o dobrých mravoch. Rovnaké dôvody pre neprijateľnosť a teda neplatnosť platia i pre ostatné zmluvné podmienky, uvedené v zamietajúcej časti tohto rozhodnutia. Je potrebné uviesť, že zmluva ako taká je neprehľadná, zmätočná a nedostatočná, nakoľko neobsahuje zákonom stanovené náležitosti a to počiatok a koniec splátok, výšku úrokov (tie sú len v úverových podmienkach), poplatky (takisto v úverových podmienkach). Úverové podmienky sú dané pre úver, revolvingový úver a úverovú kartu, a teda neprehľadné. Súd má za to, že navrhovateľovi s poukazom na § 4 ods. 5 zák. č. 258/2001 Z.z. nevznikol nárok na poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve účastníkov. Súd na navrhovateľom predložené sadzobníky poplatkov neprihliadol, keďže nemal za preukázané, že tieto sadzobníky sú súčasťou zmluvy o úvere. Z uvedených dôvodov (absencia zmluvných dojednaní o povinnosti platiť poplatky za upomienky, poplatky za vstup do vymáhania, oprávnenie navrhovateľa požadovať od spotrebiteľa zmluvnú pokutu) sú návrh navrhovateľa v časti týchto nárokov nepovažuje za dôvodný, keďže navrhovateľ nad akúkoľvek pochybnosť nepreukázal existenciu svojej pohľadávky nad rámce skutočne poskytnutého úveru, teda istiny. Dohodnuté úroky, zmluvná pokuta a ďalšie poplatky sú v zmysle citovaných ustanovení zákona neprijateľné a neplatné. Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo navrhovateľovi právo na plnenie a odporukni povinnosť plniť. Súd preto návrh o plnenie nad rámec istiny (ktorá bola uhradená) zamietol.

Proti tomuto rozsudku v podstate v jeho celom rozsahu (okrem časti výroku o zrušení vydaného platobného rozkazu vo veci) podal odvolanie prostredníctvom právneho zastúpenia navrhovateľ, ktorý odvolaciemu súdu navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zamietnutia návrhu, včítane vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a náhrady trov konania zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že si uplatňuje aj trovy odvolacieho konania vo výške 41,55 Eur s ich špecifikáciou. Odvolanie podal z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), c), d) a f) O.s.p. Odvolateľ argumentoval tým, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdom pôsobí celkovo veľmi zmätočne. Súd viackrát cituje právnu úpravu, ktorá sa na predmetný vzťah nevzťahuje, napríklad § 657 Občianskeho zákonníka - ustanovenia o pôžičke, ako aj zák. č. 129/2010 Z.z. ktorý v čase uzatvorenia úverovej zmluvy nebol platný a účinný, keďže bol v účinnosti jeho predchodca, zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, pričom na úverový vzťah by mal byť použitý tento zákon v znení platnom a účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy, t.j. ku dňu 4.12.2006 a nie v jeho poslednom účinnom znení ako to uviedol prvostupňový súd, resp. ani neuviedol, pretože vzhľadom na citáciu rôznych zákonov upravujúcich totožnú vec nie je zrejmé, ktorý vlastne súd aplikoval. Odvolateľ následne odciťoval znenie ust. § 4 ods. 2 až 5 zák. č. 258/2001 Z.z. účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere s tým, že má za to, že zmluva účastníkov spĺňa všetky zákonom stanovené náležitosti tak, aby mohol byť poskytnutý úver považovaný za úver s úrokmi a poplatkami. Keďže v čase uzatvorenia zmluvy t.j. 4.12.2006 medzi obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere nepatrila napríklad počiatok a koniec splátok alebo údaj o výške úrokovej sadzby za poskytnutý úver, všetky povinné obsahové náležitosti vrátane RPMN v zmysle § 4 ods. 2 a 3 uvádzaného zákona v zmluve uviedol, má preto za to, že si voči odporukni uplatnil úroky z úveru dôvodne. Pokiaľ ide o súdom tvrdené zamietnutie poplatkov, je potrebné uviesť, že súdu žiadne sadzobníky v tejto veci predložené neboli, keďže tieto existujú len pri zmluve o revolvingovom úvere, ktorý však nie je predmetom uvedeného sporu. Rovnako je potrebné poukázať aj na to, že voči odporukni si neuplatňuje žiadne poplatky spojené s poskytnutím úveru, prípadne inými službami. Pokiaľ ide o úroky z omeškania a argumentáciu súdu prvého stupňa vo vzťahu k nim poukazuje na to, že v konaní si uplatňuje úrok z omeškania v súlade s ust. § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., teda vo výške, ktorá je v súlade s platnou právnu úpravou a preto je zrejmé, že zamietnutie návrhu v tejto časti je nedôvodné. Okrem iného z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé ani to, či sa súd vôbec zaoberal jeho podaním zo dňa 25.11.2013, keďže o čiastočnom späťvzátí a zmene návrhu v danom podaní žiadnym spôsobom nerozhodol. Pokiaľ ide o úrok z úveru zamietnutie návrhu v tejto časti súd nijakým spôsobom neodôvodnil, len všeobecne uviedol, že „rovnaké dôvody pre neprijateľnosť a teda pre neplatnosť platia aj pre ostatné zmluvné podmienky uvedené v zamietajúcej časti tohto rozhodnutia“. Čo sa týka samotnej dohodnutej výšky úroku z úveru poukazuje na to, že podľa citovanej právnej úpravy zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia zmluvy, teda ku dňu 4.12.2006, údaj o výške úrokovej sadzby v zmluvách o spotrebiteľskom úvere nebol povinnou obsahovou náležitosťou spotrebiteľskej úverovej zmluvy. V zmluve bol povinný uviesť „cenu“ poskytnutej služby a ročnú percentuálnu mieru nákladov, ktoré náležitosti zmluva obsahuje a preto nemôže byť poskytnutý úver považovaný za bezúročný a bez poplatkov. Napriek tejto skutočnosti

podľa ktorej nebol v zmysle platnej právnej úpravy povinný uvádzať v zmluve výšku úroku z úveru samostatne, táto z uzatvorenej zmluvy vyplýva na viacerých miestach, ktoré konkretizoval, pričom jeho výška bola dohodnutá primerane. Celková odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru vypočítaná zo súhrnných údajov neprevyšovala maximálnu prípustnú výšku odplaty t.j. 112,52%, pretože predstavuje len 59,80% úveru. Pokiaľ ide o zmluvnú pokutu, dohoda o nej je obsiahnutá v § 3 Hlavy 14 úverových podmienok, pri ktorých odporca na prednej strane zmluvy vyhlásil, že prejavuje súhlas byť nimi viazaný a tieto sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy. V súvislosti s dojednaním zmluvnej pokuty poukázal odvolateľ aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, rozhodnutia niektorých krajských súdov, ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky na podporu dodržania formy a spôsobu určenia zmluvnej pokuty a písomnosti takéhoto zmluvného dojednanía, i keď aj v tomto prípade súd rovnako riadne neodôvodnil zamietnutie nároku na zmluvnú pokutu a neprijateľnosť zmluvnej podmienky ohľadne zmluvnej pokuty. Pokiaľ ide o neprijateľnosť podmienok, súd sa v odôvodnení zaoberal len úrokom z omeškania, o ktorom tvrdí, že tento si uplatňuje v návrhu vo výške niekoľkonásobne prevyšujúcej zákonom prípustné úroky z omeškania, čo súčasne hodnotí ako rozpor s dobrými mravmi, pričom nie je možné posúdiť odkiaľ vychádzal súd pri uvedenom tvrdení, keďže z dvoch jeho podaní založených v súdnom spise jednoznačne vyplýva, že úrok z omeškania si uplatňuje v súlade s platnou právnou úpravou, t.j. vo výške 9,25% ročne alebo 0,025% denne. Pokiaľ ide o ostatné neprijateľné podmienky ohľadne týchto len jednou vetou v odôvodnení uvádza odkaz na rovnaké dôvody pre neprijateľnosť a teda neplatnosť ako sú uvedené v zamietajúcej časti rozhodnutia i pre ostatné zmluvné podmienky. O absurdnosti napadnutého rozsudku svedčí aj to, že súd za neprijateľné podmienky dohodnuté v úverovej zmluve považuje aj poplatok za výber z bankomatu, ktorý sa týkal len zmluvy o revolvingovom úvere a teda nie úverovej zmluvy a ktorý teda ani nebol predmetom súdneho konania v danej veci. Napokon súd prvého stupňa v priebehu konania ani nevyjadril svoj zámer ex offio rozhodovať aj o neprijateľnosti zmluvných podmienok používaných v spotrebiteľských zmluvách, preto sa jeho rozhodnutie v tejto časti stalo nepredvídateľným (fakticky odňal možnosť mu konať pred súdom) a objektívne tak došlo k prekvapivému rozhodnutiu súdu. Odvolateľ má preto za to, že sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (nepreskúmateľnosť rozhodnutia), súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odporkyňa odvolací návrh nepodala, k doručenému odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadrila podaním zo dňa 17.2.2013, v ktorom uviedla, že odvolanie žiada zamietnuť a napadnutý rozsudok potvrdiť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. a), b), c), d) a f) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je nevyhnutné v napadnutej časti zamietnutia návrhu, včítane vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a náhrady trov konania zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľ sa pôvodným návrhom domáhal uloženia povinnosti odporkyni zaplatiť mu sumu 347,59 Eur spolu s kapitalizovaným denným úrokom z omeškania od zosplatnenia do podania návrhu vo výške 74,33 Eur, úrok z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 343,08 Eur od 18.6.2013 do zaplatenia.

Z obsahu spisu bolo zistené, že v priebehu prvostupňového konania navrhovateľ podaním zo dňa 25.11.2013, ktoré bolo doručené súdu dňa 26.11.2013 mailom a doplnené rovnopisom dňa 29.11.2013 (č.l. 67 spisu) zmenil petit návrhu a žiadal súd prvého stupňa o priznanie uplatnenej pohľadávky 347,59 Eur so zmeneným príslušenstvom, konkrétne úrokom z omeškania už vo výške 0,025 % denne zo sumy 343,08 Eur od 18.6.2013 do zaplatenia. Zároveň žiadal priznať kapitalizovaný úrok už len vo výške 69,33 Eur. Uvedenú úpravu návrhu navrhovateľom treba považovať za zmenu žalobnej žiadosti t.j. petitu návrhu, ktorá spočíva v zmene kvantitatívnej stránky žalobného návrhu, keďže navrhovateľ s poukazom na rovnaký (doteraz tvrdený) skutkový stav požaduje niečo iné než pôvodne a to v časti príslušenstva

uplatnenej istiny pohľadávky (kapitalizovaného úroku a úroku z omeškania), celkovo potom žiada priznať viac, než žiadal v pôvodnom návrhu a to aj vzhľadom na uplatnenie kapitalizovaného úroku v nižšej sume, ktorá vzhľadom na žiadosť priznať úrok z omeškania vo výške vyššej, i keď v nevýraznom rozsahu ale za neurčité obdobie (od 18.6.2013 do zaplatenia), v konečnom dôsledku spôsobuje zmenu návrhu jeho rozšírením (t.j. navrhovateľ celkovo žiada viac). O tejto zmene návrhu súdom prvého stupňa však nebolo rozhodnuté.

Podľa § 95 O.s.p. navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom došlo k zmene (ods. 1). Súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom o zmenenom návrhu (ods. 2 veta prvá). O zmene návrhu súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá. Ak to nie je možné, súd rozhodne do 15 dní od odročenia pojednávania. O zmene návrhu mimo pojednávania súd rozhodne do 60 dní od podania návrhu na zmenu návrhu (ods. 3).

Vyššie citované ustanovenie je vyjadrením dispozičného oprávnenia navrhovateľa, ktoré mu umožňuje disponovať - nakladať s konaním, alebo s jeho predmetom. Zo znenia cit. § 95 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že navrhovateľ môže meniť návrh na začatie konania kedykoľvek v priebehu konania, teda od jeho začatia doručením písomného návrhu súdu príp. ústne do zápisnice (§ 79 ods. 1 a § 42 ods. 1 O.s.p.) až do jeho právoplatného skončenia. O návrhu na zmenu návrhu rozhoduje súd uznesením, proti ktorému odvolanie nie je prípustné (§ 202 ods. 3 písm. f) O.s.p.). O zmene návrhu môže pritom súd rozhodovať priamo na pojednávaní alebo mimo pojednávania. Pokiaľ súd rozhoduje o zmene návrhu priamo na pojednávaní a návrhu navrhovateľa vyhovie, teda návrh na začatie konania uznesením zmení, treba zohľadniť, či na pojednávaní boli, alebo neboli prítomní všetci účastníci konania. Ak na pojednávaní prítomní boli, stačí ak súd s odkazom na § 160 ods. 2 a contrario v nadväznosti na § 169 O.s.p. takéto uznesenie vyhlási, nemusí ho písomne vyhotovovať a tým pádom ani doručovať prítomným účastníkom. V prípade však, že na pojednávaní, na ktorom sa pripustila zmena návrhu, nie je prítomný niektorý z účastníkov (bez ohľadu na dôvody jeho neprítomnosti), musí súd podľa § 95 ods. 1 O.s.p. doručiť neprítomným účastníkom zmenený návrh resp. zápisnicu z pojednávania, ktorá obsahuje zmenu návrhu a uznesenie o pripustení zmeny návrhu a to do vlastných rúk. Obsah rozhodnutia buď o pripustení alebo nepripustení zmeny návrhu vysloví súd vo výroku uznesenia. Výrok súdneho rozhodnutia musí byť formulovaný jasne, stručne, výstižne a predovšetkým zrozumiteľne, teda v prípade pripustenia zmeny návrhu musí obsahovať zmenený návrh, konkrétne jeho petit, ktorým je súd pri rozhodovaní viazaný. Pokiaľ prvostupňový súd takýmto zákonom predpísaným spôsobom v danej veci nepostupoval, porušil tým procesné normy a dopustil sa vady konania, ktorá mala napokon za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolací súd je pri preskúmaní odvolaním napadnutého rozhodnutia zásadne viazaný uplatnenými odvolacími dôvodmi, vyplýva z toho mimo iného to, že pri preskúmaní správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa môže prihliadať len k tým dôvodom, ktoré odvolateľ v odvolaní označil, nie je viazaný rozsahom odvolania len v prípadoch uvedených v § 212 ods. 2 O.s.p. (nejde o daný prípad), pričom však vždy musí prihliadnuť k vadám, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, i keď neboli v odvolaní uplatnené (§ 212 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 212 ods. 3 O.s.p. na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z citovaného ustanovenia procesného predpisu potom vyplýva, že odvolací súd musí vždy rešpektovať procesno-právne vady konania pred súdom prvého stupňa, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takéto vady musia byť vždy v bezprostrednom vzťahu k možnosti nesprávnosti výsledku konania. Kedy o takúto procesnú vadu ide, je vecou posúdenia konkrétneho prípadu.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle konštantnej súdnej judikatúry rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (viď

napr. II.ÚS 102/04, NS SR sp. zn. 5Cdo/102/2001 a 5Cdo/93/2000). Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. Takýmto vadným postupom je bezpochyby aj nevyslovenie sa súdom prvého stupňa k prípustnosti zmeny návrhu uznesením podľa § 95 O.s.p. Ak potom súd prvého stupňa konal a rozhodol o pôvodnom návrhu bez toho aby rozhodol o jeho navrhovanej zmene postupom popísaným odvolacím súdom vyššie, dopustil sa takého procesného pochybenia, ktoré malo za následok odňatie možnosti konať pred súdom, ktorú vadu konania v konečnom dôsledku navrhovateľ v podanom odvolaní aj namietal. Tu je potrebné poukázať aj na to, že súd prvého stupňa príslušenstvo pohľadávky, ktoré tiež tvorilo predmet konania v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nekonkretizoval, nekonštatoval ani zmenu žalobného návrhu.

Odvolací súd okrem vyššie konštatovaného pochybenia súdu prvého stupňa dospel k záveru, že rozsudok je v napadnutých častiach aj nepreskúmateľný, na čo opakovane poukazoval aj odvolateľ, nakoľko z jeho obsahu nemožno jednoznačne vyvodiť, akými úvahami sa súd prvého stupňa pri hodnotení dôkazov riadil, z ktorých dôkazov vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie a ako vec právne posúdil, ako to vyžaduje ust. § 157 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je podstatnou náležitosťou každého rozhodnutia súdu. Citované zákonné ustanovenie treba chápať aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie, a vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Garcia Riuz v. Španielsko z 21. januára 1999) tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Georiadis v. Grécko z 29. mája 1997). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny stav (uznesenie Ústavného súdu z 23. júna 2004 sp. zn. III.209/2004).

Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozsudku súdu prvého stupňa s vyššie uvedenými kritériami je zrejmé, že prvostupňový súd sa nimi dôsledne neriadil. Pokiaľ nie je zrejmé, aký právny záver o skutkovom stave veci urobil súd v rozsúdenej veci, teda akú tzv. skutkovú vetu podrobil právnej kvalifikácii, keď odôvodnenie jeho rozsudku obsahuje iba zoznam čiastkových skutkových zistení a úvahu súdu, že „to tak má byť“ s odkazom na príslušné zákonné ustanovenie, bez odôvodnenia vzťahu medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právne závery na strane druhej, je potrebné prijať záver, že takéto rozhodnutie je zaťažené vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia po strohom konštatovaní skutkových zistení na základe ním popísaných listinných dôkazov (nie všetkých), a ďalej po citovaní zákonných ustanovení konštatuje nedôvodnosť návrhu v celom rozsahu, keďže „v danom prípade si žalovaná, teda osoba poberajúca úver, svoju povinnosť tento uhradiť, riadne splnila a ku dňu rozhodnutia nedlhuje na úvere žiadnu čiastku“, uplatnené úroky z omeškania, poplatky a zmluvnú pokutu považuje za neprijateľné a tým neplatné. Tu odvolací súd musí poukázať na to, že v posudzovanom prípade odôvodneniu napadnutého rozsudku chýba, resp. nie je možné z neho zistiť vyššie uvedené pre rozhodnutie súdu podstatné a relevantné skutočnosti, pričom z neho musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, pričom súd dostatočne určitým spôsobom

nevysvetlil ani svoje právne úvahy, keď v danom prípade nejde o situáciu, kedy by právne riešenie bez ďalšieho vyplývalo zo zákonného textu. Súd v rámci právneho posúdenia v odôvodnení rozsudku ani nevysvetlil, prečo určité zákonné ustanovenie, tu konkrétne § 25 ods. 1, 2 zák. č. 129/2010 Z.z. a § 657 Občianskeho zákonníka použil (z odôvodnenia nie je zjavné či ho vôbec aplikoval) a zároveň jeho obsah nevyložil a to v tom zmysle, aby účastník konania pochopil vzťah medzi skutkovým zistením a právnym posúdením v konaní o prejednávanej veci a prečo teda logicky a zákonite muselo byť citované zákonné ustanovenie použité. Okrem toho prvostupňový súd v niektorých častiach i nesprávne vec právne posúdil tým, že použil nesprávne znenie príslušných ustanovení zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (konkrétne § 4 ods. 2 až 5), keď na danú vec sa vzťahuje cit. zákon v znení platnom a účinnom ku dňu uzatvorenia úverovej zmluvy, t.j. ku dňu 4.12.2006 a nie v jeho poslednom účinnom znení, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, nadväzne na čo potom i nedostatočne zistil skutkový stav. Pokiaľ ide o zdôvodnenie rozhodnutia o náhrade trov konania, tu súd prvého stupňa zase vôbec neuviedol podľa akého zákonného ustanovenia o nich rozhodol, samotné odôvodnenie je veľmi strohé (súd konštatuje len to, že odporkyňa si náhradu trov konania neuplatnila).

Napokon odôvodnenie rozsudku vykazuje aj znaky zmätočnosti, keď súd prvého stupňa v ňom konštatuje neprijateľnosť nie len uplatnených úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty, ale aj neprijateľnosť poplatku za výber z bankomatu, pričom z návrhu na začatie konania, ani z iných podaní navrhovateľa nevyplýva, že by si uplatňoval v konaní takéto poplatky, dokonca z návrhu a ani z podania navrhovateľa zo dňa 25.11.2013 nevyplýva ani to, že by si navrhovateľ vôbec nejaké poplatky uplatnil, súd prvého stupňa sa však v odôvodnení nimi zaoberá (všeobecne), pričom ich však vôbec nekonkretizuje.

Pokiaľ ide o úroky z omeškania, tu súd prvého stupňa vychádza pravdepodobne z ich neprimeranosti čo do výšky, keď odkazuje aj na možnosť ich moderácie, od čoho napokon upustil pre riziko neodradenia takýmto opatrením navrhovateľa pre ostatné prípady, pričom navrhovateľ si v konaní uplatnil úrok z omeškania v zákonnej výške podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., iba v prepočte na úrok denný, na čo napokon poukázal aj odvolateľ.

Rozsudok všeobecného súdu musí obsahovať odôvodnenie preukázateľne vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie. Ak sa všeobecný súd v odôvodnení rozsudku patrične nezaobrá zásadnou argumentáciou účastníka konania (tu navrhovateľa zhrnutého i v jeho odvolaní) a ústavne akceptovateľným spôsobom sa s ňou nevysporiada, treba absenciu argumentácie súdu v tomto smere považovať za prejav arbitrárnosti a porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Bez povšimnutia nemohlo zostať ani to, že súd prvého stupňa v odôvodnení nepoužil rovnakú terminológiu pri označovaní účastníkov konania, keď striedavo používal ako označenie žalobca tak aj navrhovateľ a pri odporkyni aj označenie odporca.

Odvolateľ namietal aj tú skutočnosť, že súd prvého stupňa nevyjadril svoj zámer ex offio rozhodovať aj o neprijateľnosti zmluvných podmienok.

Z obsahu spisu je zjavné, že súd prvého stupňa si napokon ani nesplnil povinnosť vyjadrenú v § 118 ods. 2 O.s.p., keď počas vedenia pojednávania neuviedol, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné.

V zmysle § 118 ods. 2 O.s.p. po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Cieľ predchádzať prekvapivým a nepredvídateľným rozhodnutiam viedol zákonodarcu k prijatiu i cit. § 118 ods. 2 O.s.p. Z dôvodu predvídateľnosti postupu súdu a tým aj práva na spravodlivý súdny proces tu bola zakotvená povinnosť sudcu uviesť účastníkom rozsah sporných a nesporných skutočností a dokazovania. Toto oboznámenie má prebehnúť po úvode prvého pojednávania. Účastníkov konania má tým byť vytvorená možnosť predvídať rozhodnutie súdu a tomu prispôbiť uplatňovanie - realizáciu svojich procesných oprávnení. Predvídateľnosť rozhodnutia a jeho účinkov je rovnako významná ako

iné procesné postuláty; princípy legitímneho (oprávneného) očakávania a predvídateľnosti rozhodnutia súdu sú totiž súčasťou právnej istoty - pojmového znaku právneho štátu.

Rozhodnutie vo veci v napadnutej časti vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky je v danom prípade založené na ust. § 153 ods. 3 O.s.p., z ktorého vyplýva, že súd môže o neprijateľnosti podmienky použitej v spotrebiteľskej zmluve rozhodnúť tak na návrh ako aj bez návrhu. Predpokladmi na to, aby súd takto rozhodol aj bez návrhu je, že musí ísť o sporové konanie, v ktorom právny dôvod žaloby skutkovo a právne spočíva na spotrebiteľskej zmluve, pričom žalobcom môže byť spotrebiteľ, dodávateľ alebo aj združenie, výsledkom dokazovania je to, že podmienka alebo podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Pokiaľ potom súd chce svoje rozhodnutie založiť na dôvodoch, ktoré uplatňuje ex off, odvolací súd zhodne s odvolacou argumentáciou zastáva názor, že je nevyhnutné, z dôvodu vyhnutia sa tzv. prekvapivému súdnemu rozhodnutiu splniť si svoju povinnosť vyplývajúcu mu z cit. ust. § 118 ods. 2 O.s.p.

Spravodlivým prejednaním veci je súdne konanie, ktoré rešpektuje všetky procesné zásady a princípy, ktoré tvoria súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd. Podľa nálezu Ústavného súdu I.ÚS 26/94 obsah práva na súdnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva na súdnu ochranu alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom je potom porušením Ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba potom rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

S poukazom na uvedené je zřejmé, že pokiaľ prvostupňový súd nespĺnil zákonom uloženú obligatórnu povinnosť postupovať v zmysle cit. ust. § 118 ods. 2 O.s.p, dôsledku čoho vydal pre účastníkov nepredvídateľné a prekvapivé rozhodnutie, čo podľa navrhovateľa mu bránilo v konaní náležite argumentovať a navrhovať dôkazy, odňal tým účastníkovi možnosť konať pred súdom. Táto procesná vada je odstrániteľná len zrušením rozhodnutia vydaného v konaní v ktorom k nej došlo. Obdobné stanovisko opakovane zaujal i NS SR napr. v rozhodnutiach 3Cdo 236/2010 a 3MCdo 18/2010.

Odvolací súd v tejto súvislosti musí poukázať aj na to, že v zmysle § 153 O.s.p. súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve. (ods. 3 - v znení účinnom od 1.6.2014). Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve. (ods. 4 - v znení účinnom od 1.6.2014)

Z uvádzaného § 153 ods. 3 O.s.p. vyplýva, že súd môže o neprijateľnosti podmienky použitej v spotrebiteľskej zmluve rozhodnúť tak na návrh ako aj bez návrhu. Predpokladmi na to, aby súd takto rozhodol aj bez návrhu je, že musí ísť o sporové konanie, v ktorom právny dôvod žaloby skutkovo a právne spočíva na spotrebiteľskej zmluve, pričom žalobcom môže byť spotrebiteľ, dodávateľ alebo aj združenie, výsledkom dokazovania je to, že podmienka alebo podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Ods. 4 cit. ust. súdu ukladá, aby v súlade s hmotnoprávnym ust. § 53a Občianskeho zákonníka uviedol vo výroku rozsudku presné znenie podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti. Účelom takéhoto výroku, ktorý môže byť prijatý aj na návrh aj bez návrhu účastníka konania - spotrebiteľa je to, aby dodávateľovi vznikla povinnosť zdržať sa používania takej podmienky vo všetkých zmluvách so spotrebiteľmi, resp. aj podmienky s rovnakým významom. Výrok by mal opísať znenie podmienky tak, ako je uvedené v zmluve. Tento výrok ale nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci (res iudicatae) pre spory tohto dodávateľa s inými spotrebiteľmi, ktorí neboli účastníkmi tohto konania.

Pokiaľ však ide o odvoláciu námietku, podľa ktorej navrhovateľ má za to, že forma a spôsob určenia zmluvnej pokuty a písomnosti takéhoto dojednania, inak v úverových podmienkach, s ktorými odporkyňa bola oboznámená a vyhlásila, že prejavuje súhlas byť týmito podmienkami, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy, viazaná, bola dodržaná, tu odvolací súd konštatuje nasledovne:

Ochranu spotrebiteľa možno podriadiť pod ústavný princíp rovnosti, ktorú možno ponímať ako rovnosť formálnu, ktorú má zabezpečiť zákonodarca pri tvorbe právneho poriadku alebo rovnosť faktickú, ktorá môže byť zabezpečená priamo zákonodarcom pri použití tzv. pozitívnej diskriminácie pri existencii faktickej nerovnosti alebo handicapu. Ale i tam, kde sa zákonodarca nevydal cestou vedomého zvýhodnenia slabšieho, aby dal prednosť rovnosti faktickej pred formálnou, ponecháva súdom, ktoré pozitívne právo aplikujú, priestor pre riešenie napätia medzi neúplnosťou písaného práva a povahou konkrétneho prípadu cestou aplikácie ústavných princípov v materiálnom poňatí právneho štátu. Východiskom ochrany spotrebiteľa je potom postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza k záväzkovému vzťahu, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Ústavný princíp rovnosti sa premieta i do súkromného práva a prejavuje sa v súkromnoprávných vzťahoch. Doktrína rovnosti v súkromnoprávných vzťahoch vyžaduje, že súkromné právo garantuje každému čo najširšiu mieru možnosti slobodného konania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým. Zo stretu autonómie vôle a z idey rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, teda spravodlivosti, ekvity, či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahoch, v ktorých vystupujú strany, ktorých pozície sú značne nerovnovážne sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda formálna rovnosť, lebo v skutočnosti nerovnosť východísk prostriedkov spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je v tom, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej zmluvnej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické informačné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú. Aby bola dosiahnutá rovnosť, je nutné nerovnosť východísk pozícií korigovať rovnako nerovnou úpravou práv a povinností. V pozitívnom práve sa potom ochrana spotrebiteľa premieta do podoby vyššej informačnej povinnosti dodávateľa, do práv spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy, do podoby zákazu niektorých dojednaní v spotrebiteľských zmluvách, či do podoby príkazu v pochybnostiach o význame spotrebiteľských zmlúv vykladať ich pre spotrebiteľa najpriaznivejšie. Princíp autonómie vôle a princíp rovnosti je doplňovaný a korigovaný princípom ekvity či spravodlivosti. Keďže v spotrebiteľskom práve je dodávateľ vo fakticky výhodnejšom postavení, lebo má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, tak okrem obmedzenia vyplývajúceho z vyššie uvedeného princípu rovnosti prostriedkov, možno od dodávateľa očakávať i vyžadovať, že sa vo vzťahu k spotrebiteľovi bude chovať vo všeobecnej polohe poctivo. Ak nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť svojho konania a takémuto nepoctivému konaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného i tým, že text spotrebiteľskej zmluvy má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný, logicky usporiadaný. Zásada poctivosti dopadá ale i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Platí pritom, že i v spotrebiteľských zmluvách je možné všeobecné obchodné podmienky uplatniť, avšak takáto aplikácia má nielen formálne, ale i obsahové obmedzenia. Všeobecné obchodné podmienky, ktoré majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich v často neprehľadnej zložite formulovanej a malým písmom písanej forme dodávateľ skryl dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú, ako sú napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute. Pokiaľ tak napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takémuto konaniu nemožno priznať právnu ochranu. Z vyššie uvedených východísk potom vyplýva záver, že dojednanie o zmluvnej pokute v rámci spotrebiteľskej zmluvy zásadne nemôže byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale iba priamo spotrebiteľskej zmluvy samotnej, teda listiny, na ktorej spotrebiteľ pripája svoj podpis (porovnaj Nález Ústavného súdu ČR I.ÚS 3512/11).

S poukazom na vyššie uvedené potom odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a čiastočne aj podľa písm. h) zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu tak v ďalšom konaní bude najskôr sa vysporiadať so zmenou návrhu navrhovateľa obsiahnutou v podaní zo dňa 25.11.2013, o tejto zmene návrhu rozhodnúť postupom podľa § 95 O.s.p. a potom opätovne vo veci samej rozhodnúť, brať pri tom na zreteľ aj ďalšie hore uvádzané

pochybenia a rozhodnutie riadne odôvodniť v súlade s § 157 O.s.p., pričom je potrebné vysporiadať sa so všetkou relevantnou argumentáciou účastníkov predostretou v konaní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.